

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับมนุษย์ไม่ยิ่งหย่อนกว่าปัจจัย 4 อันได้แก่ ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค และอาหาร จะเห็นได้ว่าในยุคปัจจุบันทุกประเทศมุ่งให้ความสำคัญของการบริหารการศึกษาไม่ยิ่งหย่อนกว่ากันเช่น การศึกษาที่มีบทบาทต่อสังคมส่วนรวมมากในขณะนี้ คือ การศึกษาในระดับอุดมศึกษา เพราะการอุดมศึกษามีส่วนสำคัญในการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก เพราะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาจะเป็นกำลังคน (Manpower) ที่สำคัญในการดำเนินการกิจระทั่วย่าง ๆ ทั้งนั้นสถาบันอุดมศึกษาจึงมีหน้าที่รับผิดชอบในการสร้างคนใหม่มีความรู้ความเข้าใจ มีความสามารถในวิชาการขั้นสูงที่พร้อมจะรับผิดชอบในหน้าที่การงานที่ตนได้รับมอบหมาย และสามารถใช้ความรู้ ความคิดที่ศึกษามาประยุกต์ใช้ในการงานได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และเนื่องจากคนเราจำเป็นจะต้องอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่น ทำงานร่วมกับผู้อื่น สถาบันอุดมศึกษาจึงจำเป็นที่จะต้องฝึกฝนอบรมปลูกฝัง และให้โอกาสแก่นิสิต นักศึกษาที่จะเรียนรู้การอยู่ร่วมกัน และทำงานร่วมกับบุคคลอื่นในสังคม ตลอดจนการสร้างบุคลิกภาพ พัฒนานิสัย พฤติกรรมของตนเอง ให้พร้อมที่จะเป็นคนที่สมบูรณ์ มีคุณธรรม จริยธรรม และพร้อมที่จะช่วยเหลือ สร้างสรรค์ประเทศให้เจริญก้าวหน้า

สถาบันอุดมศึกษาควรจะเป็นชุมชนซึ่งประกอบด้วย สมาชิกที่รวมตัวกันโดยอาศัยความเข้าใจร่วมกัน มีวัตถุประสงค์ และเป้าหมายร่วมกัน มีความผูกพันของภาระซึ่งต้องพึงพาอาศัยกัน และมีอารมณ์ร่วมที่จะช่วยจรรโลงให้ชุมชนดียิ่ง ๆ ขึ้นไปเมื่อนักศึกษาเข้ามาในรั้วสถาบัน เขามีใจเป็นเพียงผู้รับบริการ แต่มาเป็นผู้มีส่วนร่วมในชุมชนทั้งทางสังคม และทางความผูกพัน คำนึงจิตวิทยาซึ่งเปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ และมีศักยภาพแห่งการพัฒนานั้น ฉะนั้นนิสิตและนักศึกษาจึงมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนภาพพจน์ตนโดยธรรมชาติ ตลอดจนเปลี่ยนความคาดหวังที่มีต่อผู้อื่น และวิถีชีวิต (พรชูดี อชาพรอรุณ : 2525)

นิสิตนักศึกษานับว่าเป็นบุคลากรที่สำคัญยิ่งในสถาบันอุดมศึกษา นิสิตนักศึกษาเหล่านี้ ส่วนใหญ่จะอยู่ในวัยที่กำลังเจริญเติบโตไปสู่ผู้ใหญ่ มีอายุอยู่ในระหว่าง 17-23 ปี บุคคล ในวัยนั้นนอกจากสภาพของร่างกายจะอยู่ในระหว่างการพัฒนาแล้ว ทางด้านอารมณ์และจิตใจ ก็ ยังอยู่ในระยะที่กำลังเปลี่ยนแปลงด้วย คือ มีอารมณ์อ่อนไหว ไร้กังวล โกรธง่าย มีความเพ้อฝัน และชอบทำตามหุนหันที่ตนยอมรับ เมื่อนิสิตนักศึกษาเข้าสู่สถาบันอุดมศึกษา ก็จะนำเอาเอกลักษณ์ ของตนเองเข้ามาสู่สถาบัน ซึ่งในสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง มีนิสิตนักศึกษาที่อาจมีแนวบทบาท ที่แตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประเภทของสถาบัน และสภาพแวดล้อมของสถาบันนั้น ๆ และในสถาบันหนึ่ง ๆ จะมีนิสิตนักศึกษาที่มีลักษณะแตกต่างกันออกไป (บุรุษชัย จงกมล 2525 : 20)

ในสถาบันการศึกษาหนึ่ง ๆ จะประกอบด้วย แนวบทบาทต่าง ๆ หลายแนวบทบาท จากแนวบทบาทของนักศึกษานี้ จะมีส่วนช่วยให้ผู้บริหารและอาจารย์ ได้เห็นแนวทางในการ พัฒนานักศึกษาให้เป็น ไปตามความเหมาะสม สอดคล้องวัตถุประสงค์ที่วางไว้ว่าสิ่งสำคัญมากประการหนึ่ง พัฒนาการเรียนการสอน คือ การทำความเข้าใจในลักษณะธรรมชาติของผู้เรียนว่ามีลักษณะ อย่างไร มีความสนใจ และมีความต้องการอย่างไร รูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นอย่างไร มีปัญหาการเรียนการสอนอย่างไรบ้าง เพื่อที่จะได้จัดการเรียนการสอนให้เกิดการเรียนรู้ แก่ผู้เรียนให้มากที่สุด และช่วยให้ผู้เรียนได้สามารถปรับปรุงตนเองให้เรียนรู้ได้มากที่สุด (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ 2521 : 15) ซึ่งการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษามีจุดมุ่งหมายที่จะ ฝึกอบรมบุคลากรให้มีความพร้อม ทั้งทางด้านบุคลิกภาพ ด้านวิชาการ เพื่อรับใช้สังคมตามแนวทาง ที่ทันสมัย ก็จะต้องประกอบด้วย คุณธรรม มีความรับผิดชอบสูง ใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็น ของผู้อื่น แต่ในขณะเดียวกันก็มีความเชื่อมั่นในตนเองอย่างมีเหตุผล และยังคงมีความรู้ในสาขา วิชาที่ตนศึกษา หรือได้รับการฝึกฝนมา มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รู้จักวิเคราะห์ วิจัย เพื่อสร้างสิ่งใหม่ ๆ เพื่อก้าวหน้าไปสู่แวดวงวิชาการ (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา 2523 : 55-56)

โดยธรรมชาติแก่นักศึกษา เป็นวัยที่อยู่ในช่วงของวัยรุ่นตอนปลาย และวัยผู้ใหญ่ตอนต้น พรรณก็จะรับความรู้ ความคิด และประสบการณ์ใหม่ ๆ การพัฒนานักศึกษาจึงไม่ใช่เพียงแต่ให้ ความรู้เพียงอย่างเดียว แต่สถาบันจะต้องทำให้นักศึกษามีความคิดเป็นของตนเอง รู้จักใช้

วิจารณ์คุณภาพที่ขึ้น รู้จักใช้ข้อเท็จจริงในการพัฒนา และรู้จักการแสดงออกที่ดียิ่งขึ้น รวมทั้ง
 มีพลังบังคับกาลให้เป็นที่ไปตามนั้นด้วย การศึกษาจะช่วยให้นักศึกษาปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้
 รู้จักว่าทำอะไรจริงจะเอาใจเขามาใส่ใจเราได้ ทำอย่างไรจริงจะให้ผู้อื่นเข้าใจตน ทำอย่างไร
 เราจริงจะเข้าใจเขา และทำอย่างไรจริงจะทนเขาได้ จากลักษณะธรรมชาติดังกล่าว เมื่อ
 นักศึกษาเข้าสู่สถาบันอุดมศึกษา จึงทำให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรง และการสนองตอบต่อ
 สิ่งแวดล้อมในสถาบันทำให้นักศึกษาพัฒนาตนเอง สิ่งดังกล่าวนี้จึงถือว่าเป็นบทบาทนักศึกษาซึ่ง
 น่าสนใจ และน่าศึกษาคึกคัก การศึกษารูปแบบของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาจึงเป็นสิ่ง
 สำคัญยิ่งต่อสถาบันที่จะบ่งชี้แนวทางการพัฒนานักศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทของนักศึกษา
 ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเป็นสิ่งที่น่าศึกษา เพราะกลุ่มนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมี
 ความหลากหลาย มีที่มาจากแหล่งต่าง ๆ กัน สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในปัจจุบันเจริญก้าวหน้า
 กว่าในอดีตมาก โดยจะเห็นได้จากการเลื่อนวิทยฐานะจาก "วิทยาลัย" ขึ้นเป็น "มหาวิทยาลัย"
 และจากจำนวนสถาบันที่เพิ่มขึ้น ตลอดจนจำนวนนักศึกษาที่เพิ่มขึ้น ก็เป็นเครื่องยืนยันถึงความ
 เจริญได้เป็นอย่างดี ขณะนี้มีสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีฐานะเป็นวิทยาลัย 10 แห่ง และเป็น
 มหาวิทยาลัย 4 แห่ง มีจำนวนนักศึกษาทั้งสิ้น 35,880 คน (กองสถาบันอุดมศึกษาเอกชน,
 2527) จำนวนนักศึกษาทั้งหมดนี้ต่างก็มีสถานภาพทางครอบครัว และพันความรู้เดิมแตกต่างกัน
 จึงย่อมจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อบทบาทของสถาบันโดยตรง ดังนั้นการดำเนินงานของสถาบัน
 อุดมศึกษาเอกชนจึงมักพบปัญหาและอุปสรรคอยู่เสมอ

ปัญหาทางการเงินที่แตกต่างกันของนักศึกษา ก็เป็นสาเหตุทำให้นักศึกษาแบ่งกลุ่มกัน
 โดยปริยาย นักศึกษาจะมีความใกล้ชิดสนิทสนมกับกลุ่มเพื่อนมากกว่าอาจารย์ จากสภาพที่
 ต่างกันนี้จึงเป็นจุดที่น่าสนใจที่จะศึกษารูปแบบของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา เอกชนว่า
 จักอยู่ในประเภทใดบ้าง เพื่อที่ทางสถาบันจะได้จัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับประเภท
 และความต้องการของนักศึกษา อันจะเป็นแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนานักศึกษาได้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจแนวทบทวนนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบแนวทบทวนนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยจำแนกตามเพศ ชั้นปี คณะวิชา และสถานที่ตั้งของสถาบัน สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว และลักษณะที่พักอาศัย

คำถามในการวิจัย

1. แนวทบทวน และส่วนของแนวทบทวนนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เป็นอย่างไร
2. นักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่จำแนกตามเพศ คณะวิชา สถานที่ตั้งสถาบัน ชั้นปี คณะวิชา ฐานะทางเศรษฐกิจ สังคม และลักษณะที่พักอาศัย มีบทบาทเป็นเช่นไร

ขอบเขตของการวิจัย

1. ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการวิจัยในการศึกษาแนวทบทวนในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เฉพาะนักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี และเฉพาะผู้ที่เรียนอยู่ในชั้นปีที่ 2 - ชั้นปีที่ 4 เท่านั้น สถาบันที่ทำการศึกษามีจำนวน 10 แห่ง ดังนี้

- 1.1 มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
- 1.2 มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
- 1.3 มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
- 1.4 มหาวิทยาลัยพายัพ
- 1.5 วิทยาลัยเกริก
- 1.6 วิทยาลัยคณาสิทธิ์
- 1.7 วิทยาลัยเทคนิคสยาม
- 1.8 วิทยาลัยศรีปทุม
- 1.9 วิทยาลัยเอเซียอาคเนย์
- 1.10 วิทยาลัยอัสสัมชัญบริหารธุรกิจ

2. ตัวแปรที่ใช้ศึกษาค้างนี้

2.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่

2.1.1 เพศ (ชายและหญิง)

2.1.2 คณะวิชา (บริหารธุรกิจ มนุษยศาสตร์ ศิลปศาสตร์
นิติศาสตร์)

2.1.3 ชั้นปี

2.1.4 สถานที่ตั้งของสถาบันทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

2.1.5 รายได้บิดาและมารการวมกัน

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ค่าเฉลี่ยของแนวความคิดนักศึกษา 8 ด้าน ได้แก่

2.2.1 แนวความคิดทางวิชาการและการเป็นศึกษิต

2.2.2 แนวความคิดในการใช้สติปัญญา

2.2.3 แนวความคิดในการใช้ชีวิตในสถาบันอุดมศึกษาอย่างเต็มที่

2.2.4 แนวความคิดในการนำประสบการณ์จากการทำกิจกรรม ใน
สถาบันไปใช้ให้เป็นประโยชน์

2.2.5 แนวความคิดในการฝึกฝนเพื่อการประกอบอาชีพ

2.2.6 แนวความคิดในการพัฒนาสังคม

2.2.7 แนวความคิดที่ทำพอเป็นพิธี

2.2.8 แนวความคิดที่รณรงค์ทางการ เมือง

3. ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ โดยให้นักศึกษา
ประเมินตนเอง ตามการรับรู้ของตนเองเท่านั้น

ขอทดลอง เบื้องต้น

นักศึกษาที่ตอบแบบสอบถาม ประเมินตนเองตามความเป็นจริง

ความหมายของคำที่ใช้ในการวิจัย

แนวบทบาทนักศึกษา (Role Orientation) หมายถึง พฤติกรรมนักศึกษาที่เป็นผลมาจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะประจำตัวของนักศึกษากับสภาพแวดล้อมของสถาบัน

การรับรู้ (Perception) หมายถึง การแปลความหรือตีความจากการที่นักศึกษาได้ประเมินตนเองเกี่ยวกับแนวบทบาทนักศึกษาของตน

ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การศึกษาค้นคว้าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. การเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่กำลังศึกษาใน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2528 โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง แบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามคณะวิชา เป็นเกณฑ์ ขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้ขนาดของ โรเบิร์ต วี คิวจีซี และคาร์เลล คัมเบิลยู มอร์แกน (Robert V. Krejcie and Daryle W. Morgan 1970 : 607-609) รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 600 คน แยกตามคณะวิชาได้ ดังนี้

คณะบริหารธุรกิจ	จำนวนตัวอย่าง	300 คน
คณะมนุษยศาสตร์	จำนวนตัวอย่าง	100 คน
คณะศิลปศาสตร์	จำนวนตัวอย่าง	100 คน
คณะนิติศาสตร์	จำนวนตัวอย่าง	100 คน

ผู้วิจัยได้พิจารณาจำนวนตัวอย่างในคณะมนุษยศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ แล้ว เห็นว่ามีจำนวนเหลื่อมล้ำกับนักศึกษาในคณะบริหารธุรกิจมาก ดังนั้น เพื่อให้เป็นการครอบคลุมวิธีการวิจัยมากขึ้น ผู้วิจัยจึงได้ปรับจำนวนนักศึกษาใน 3 คณะวิชาดังกล่าว เป็นคณะละ 100 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษา และวิจัยของนักการศึกษา แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทนักศึกษา ทฤษฎีการแบ่งประเภทของวัฒนธรรมย่อยของนักศึกษา

และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งศึกษาพฤติกรรมของแนวทบทวนนักศึกษาไทยเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามที่เหมาะสม และครอบคลุมแนวทบทวนทั้ง 8 แนวทบทวน จำนวน 48 ข้อ และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ 2 ตอนด้วยกัน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินพฤติกรรมของตนเอง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 วิธี คือ

3.1 เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

3.2 ขอความร่วมมือจากอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาบางแห่งเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลให้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการทางสถิติต่าง ๆ คือ หาการ้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เปรียบเทียบความแตกต่างด้วยค่าสถิติเอฟ-เทสต์ (F - test) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบต่อระหว่างคู่ด้วยการทดสอบโดยวิธีของเชฟเฟ้ (Scheffe's Method) การวิเคราะห์ข้อมูลอาศัยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences)

5. การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะเสนอผลในการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตาราง และความเรียงตามลำดับ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อจะใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการศึกษาเรื่องแนวทบทวนของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยเริ่มจากการอธิบาย (Descriptive) และใช้เป็นรากฐานในการวิจัยต่อเนื่องเพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจ (Understand) การควบคุม (Control) และการทำนาย (Predict) ตามวิธีการทางวิทยาศาสตร์เชิงประจักษ์ (Scientific Empirical Study)

2. ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้บริหาร อาจารย์ ได้เข้าใจถึงพฤติกรรม ทักษะบุคลิกภาพ ค่านิยม วัฒนธรรม ความเชื่อ ตลอดจนปัญหาต่าง ๆ ที่นักศึกษากำลังเผชิญอยู่ ทั้งยังเป็นการลบล้างข้อสงสัยระหว่างนักศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง

3. ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้บริหาร อาจารย์ ในการจัดการเรียน การสอน และ การจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการศึกา และการจัดกิจกรรมให้สนองความต้องการ และความ สนใจของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับแนวบทบาทของนักศึกษาใน สถาบันอุดมศึกษาเอกชนต่อไป

ลำดับขั้นตอนในการรายงานการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แบ่งลำดับขั้นตอนในการรายงานการวิจัยออกเป็น 5 บท ดังต่อไปนี้

1. บทที่ 1 ความเป็นมาของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขต การวิจัย ความหมายของคำที่ใช้ในการวิจัย ขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัย ประโยชน์ที่ คาดว่าจะได้รับ ลำดับขั้นตอนในรายงานการวิจัย
2. บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือเครื่องใช้ ในการวิจัย การสร้างเครื่องมือในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และ สถิติที่ใช้ในการวิจัย
4. บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล
5. บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และขอเสนอแนะ
ภาคผนวก เสนอรายละเอียดของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย และตาราง
วิเคราะห์ข้อมูล